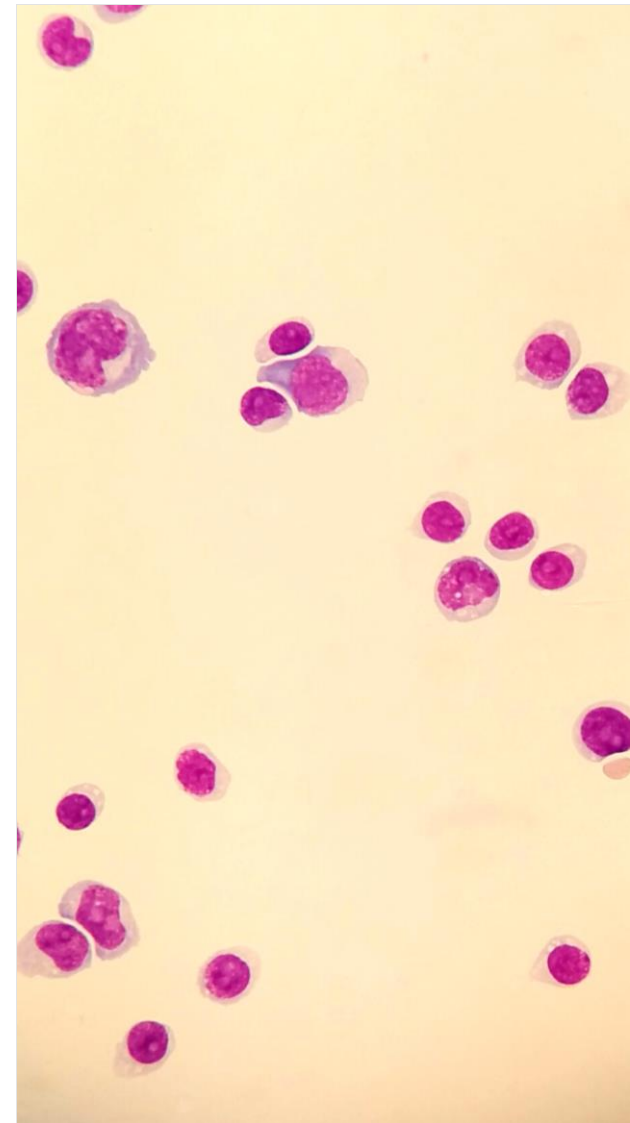

Laboratoriumdiagnostiek van leptomeningeale invasie door lymfoproliferatief proces

ASO Helena Claerhout

Promotor Prof. Dr. N. Boeckx

16 februari 2016

CAT
Laboratoriumdiagnostiek
van leptomeningeale
invasie door
lymfoproliferatief proces

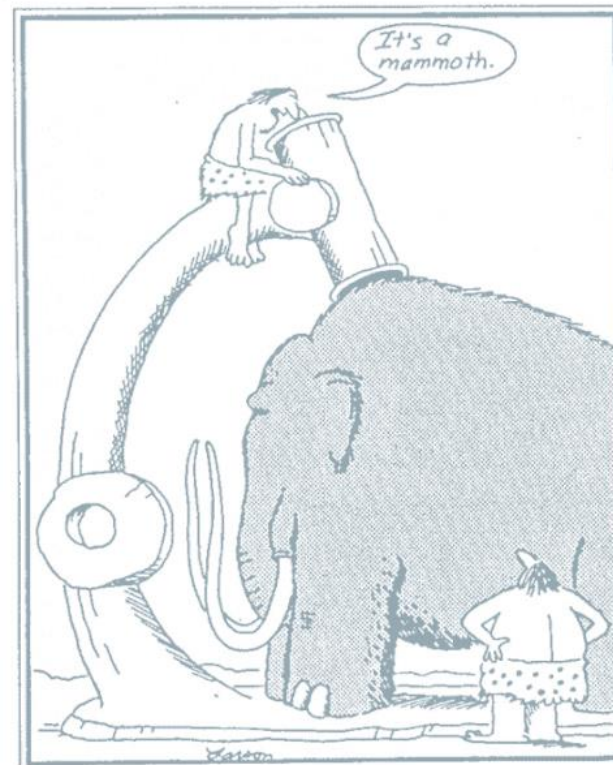
- Inleiding
- Vraagstelling / appraisal
 - 1. Hoe belangrijk is laboratoriumdiagnostiek in leptomeningeale invasie door lymfoproliferatieve aandoeningen?
 - 2. Wat is de meerwaarde van flowcytometrische immuunfenotypering van cellen in cerebrospinaal vocht?
 - 3. Flowcytometrie op cerebrospinaal vocht: is er nood aan (pre-) analytische verbetering?
- Besluit
- To do/action

Inleiding

- Leptomeningeale invasie:
 - Niet frequent, ↓ prognose
 - Patroon: leptomeningeaal - hematogeen- nodulaire depositie
 - Toenemende incidentie
 - CNS profylaxe?
 - Diagnose
 - Risico +/- 4,2%
~ type (5% DLBCL – 30% BL), leeftijd (<60j), pleocytose, ≥1 extranodale localisatie, LDH,...

CAT
Laboratoriumdiagnostiek
van leptomeningeale
invasie door
lymfoproliferatief proces

1. Hoe belangrijk is laboratoriumdiagnostiek in leptomeningeale invasie door lymfoproliferatieve aandoeningen?

Early microscope

Hoe belangrijk is
laboratoriumdiagnostiek in
leptomeningeale invasie door
lymfoproliferatieve
aandoeningen?

Biochemie

- LDH ↑ ~ CNS recurrence
- Beta-2 microglobuline serum ↑
 - >4 mg/dL ~ Lower survival in ALL
- Beta-2 microglobuline CSV ↑
- Totaal eiwit CSV ↑
- Hypoalbuminemia
 - <35 g/dL ~ CNS recurrence

- Andere: CSV glucose (<40 mg/dL), Beta-glucuronidase, sCD27 (CSV), LDH iso-enzyme 5, CXCL13, IL10, sCD19

Hoe belangrijk is
laboratoriumdiagnostiek in
leptomeningeale invasie door
lymfoproliferatieve
aandoeningen?

Cytologie

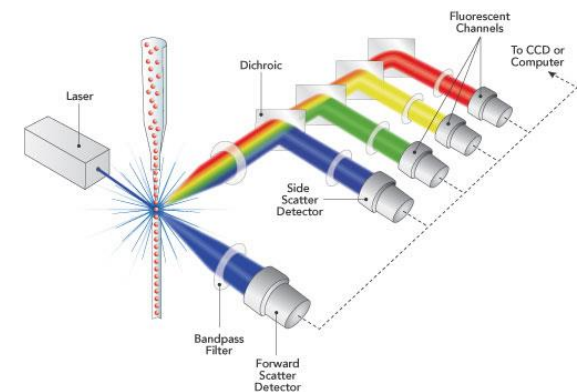
- Cytospin - MGG kleuring - Microscopie
- Hoge specificiteit
- Lagere sensitiviteit
- Limiterende factoren: # WBC/ μ L, maligne vs. reactief
- Lage detectiegraad -> multipele puncties

Hoe belangrijk is laboratoriumdiagnostiek in leptomenigeale invasie door lymfoproliferatieve aandoeningen?

Flow cytometrie

- Detectie granulariteit (SSC) en celvolume (FSC)
- Immuunfenotypering: surface, cytoplasmatische, nucleaire antigenen
- Detectie van zeer lage aantallen cellen
- Limiterende factoren: #WBC/ μ L, staalvolume, pre-analyse

Hoe belangrijk is
laboratoriumdiagnostiek in
leptomeningeale invasie door
lymfoproliferatieve
aandoeningen?

Anatomopathologie

- Primaire CNS lymfomen
- Stereotactische biopsie
- Morfologie en immuunfenotypering

CAT
Laboratoriumdiagnostiek
van leptomeningeale
invasie door
lymfoproliferatief proces

2. Wat is de meerwaarde van flowcytometrische immuunfenotypering van cellen in cerebrospinaal vocht?

Wat is de meerwaarde van flowcytometrische immuunfenotypering van cellen in cerebrospinaal vocht?

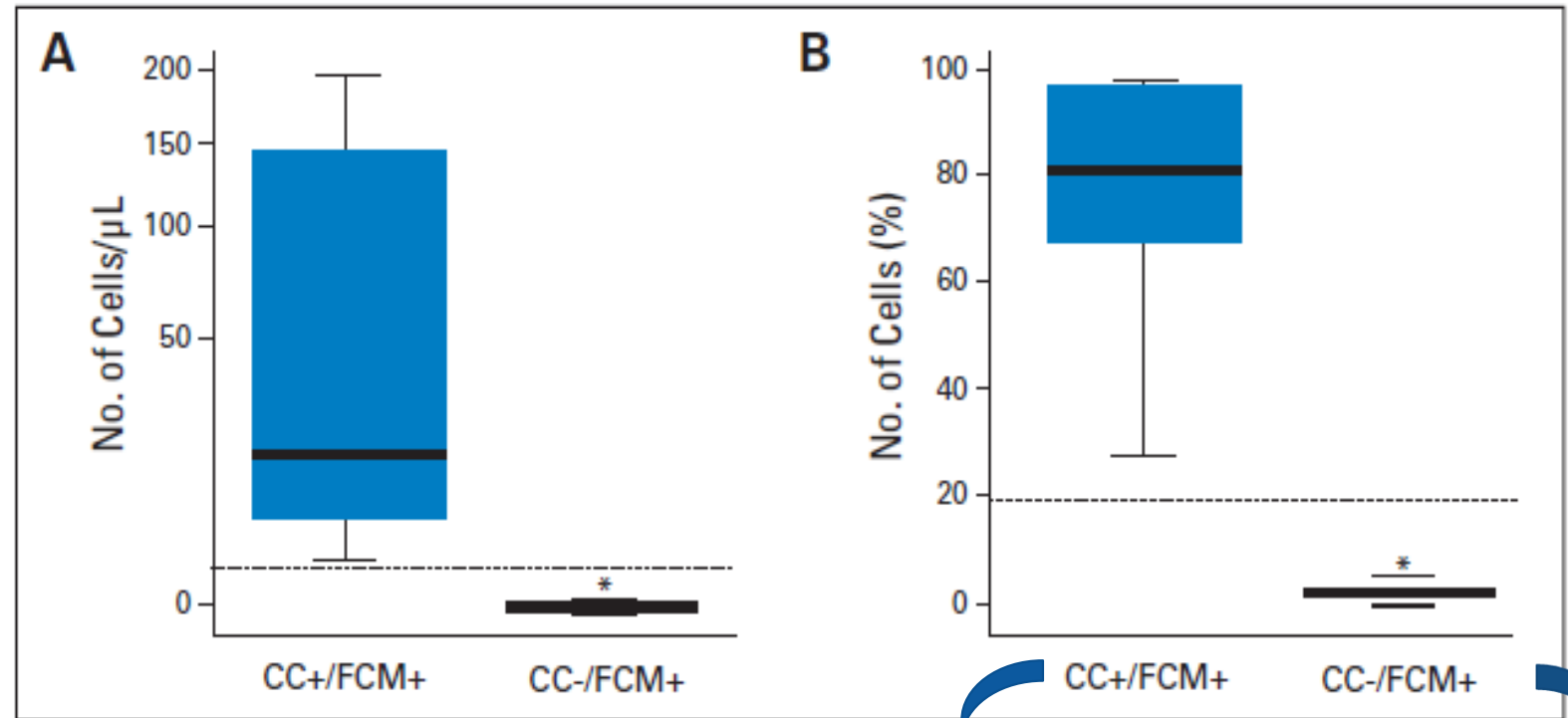
- Toegenomen sensitiviteit (en specificiteit)
- Hogere absolute WBC telling en percentage neoplastische B-cellen FCM+/CC+ t.o.v. FCM+/CC-
- Progression free survival: FCM-/CC- > FCM+/CC+

Toegenomen sensitiviteit

Study	Number	Positive FCM (%)	Positive CC (%)	Study population
Hedge <i>et al.</i> 2005 ⁶	51	11 (22%)	1 (2%)	High risk CNS disease: - DLBCL with either ≥ 2 extranodal sites and elevated LDH or BM involvement - BL - Aids-related lymphoma
Quijano <i>et al.</i> 2009 ¹¹	123	27 (22%)	7 (6%); suspicious in 3 (2%)	High risk CNS disease: - Aggressive B-NHL with infiltration of extranodal sites (testis, breast, paranasal sinus, and/or BM), neurological symptoms or elevated LDH.
Alvarez <i>et al.</i> 2012 ²⁶	114	14 (12%)	1 (<1%)	DLBCL patients at diagnosis (n=95) or at relapse (n=19)
Benevolo <i>et al.</i> 2012 ⁵	174	18 (10%)	7 (4%)	Aggressive B-NHL
Bromberg <i>et al.</i> 2007 ¹²	219	44 (73% of 60; 20% of 219)	19 (32% of 60; 9% of 219)	Patients with CSF evaluation for haematological malignancy: DLBCL (n=55), precursor B-lymphoblastic leukemia/lymphoma (n=37), BL (n=8), other B-NHL (n=50), AML (n=40), CML (n=7), other (n=22)
Di Noto <i>et al.</i> 2008 ²⁷	42	11 (26%)	4 (9.5%)	High risk CNS disease: - DLBCL, Blastoid MCL, B-LBL, or T-LBL with either ≥ 2 extranodal sites and elevated
Schinstine <i>et al.</i> 2006 ²⁸	32	19 (59%)	Repeat cytology: 9 (47% of 19)	Patients with initial 'atypical' or 'suspicious' CSF evaluation, followed during 1 year: ALL, B-cell lymphoma, BL, CLL, PCNSL, DLBCL, FL, gamma-delta T-cell lymphoma, HIV-NHL, HTLV-1 leukemia/lymphoma, Mycosis fungoides, T-cell lymphoma/neoplasm.

Wat is de meerwaarde van flowcytometrische immuunfenotypering van cellen in cerebrospinaal vocht?

Verskil in absolute en relatieve aantallen neoplastische B-cellen in CSV

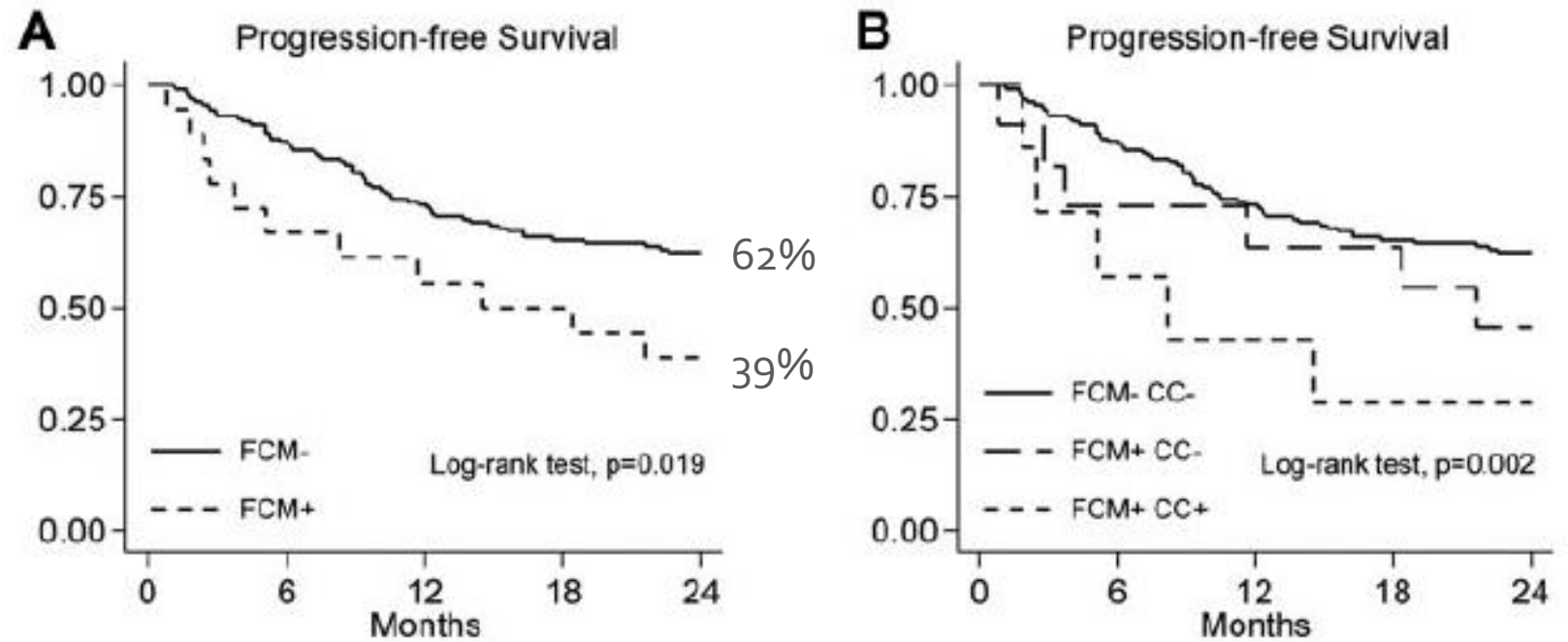

Cut-off CC-/FCM+ en CC+/FCM+:
>20% en ≥ 1 neoplastische B-cel/ μ L

75% neoplastische B-cellen [28%-99%]
5% neoplastische B-cellen [0,1%-23%]

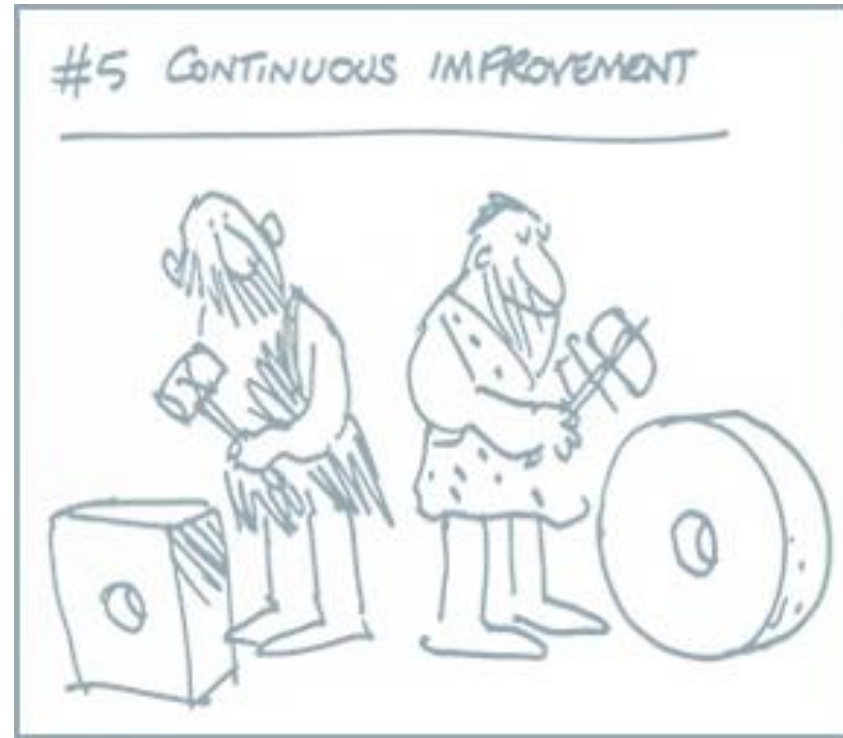
Wat is de meerwaarde van flowcytometrische immuunfenotypering van cellen in cerebrospinaal vocht?

Progression-free survival

CAT
Laboratoriumdiagnostiek
van leptomeningeale
invasie door
lymfoproliferatief proces

3. Flowcytometrie op cerebrospinaal vocht: is er nood aan (pre-) analytische verbetering?

Flowcytometrie op
cerebrospinaal vocht: is er
nood aan (pre-) analytische
verbetering?

Limieten

- Lage cytose
- Beperkt staalvolume
- Snel verlies van cellen
- Perifeer bloed contaminatie
- Detectie van monoclonale B-celpopulatie

Flowcytometrie op
cerebrospinaal vocht: is er
nood aan (pre-) analytische
verbetering?

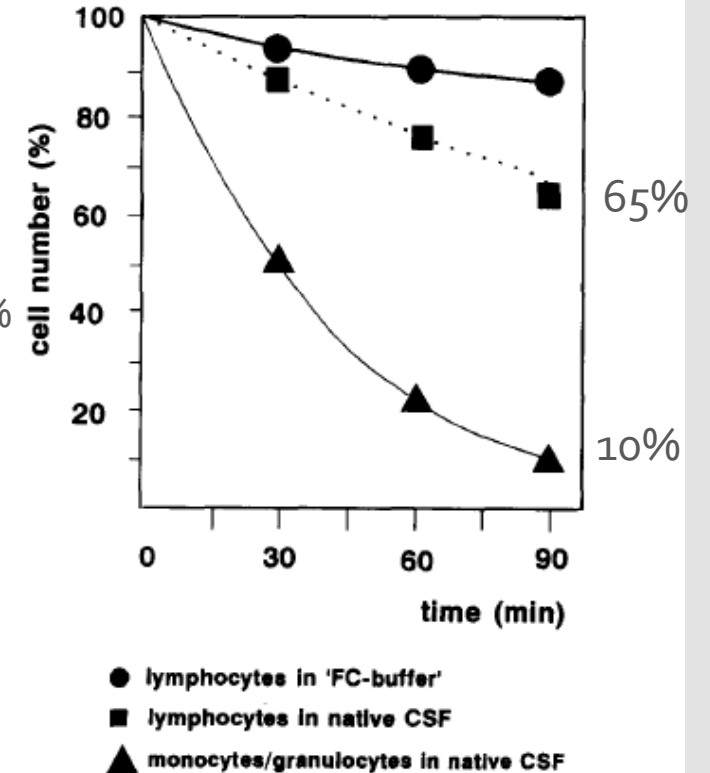
Lage cytose en beperkt staalvolume

- Cut-off: 5 WBC / μ L in CSV
- >5 WBC/ μ L-> identificatie B, CD4+ T, CD8+ T lymfocyten
- Min CSV volume: 0,5-4mL
- 2mL voldoende, 5-10mL voor lage cytose en 'rare event' detectie

Flowcytometrie op
cerebrospinaal vocht: is er
nood aan (pre-) analytische
verbetering?

Snel verlies van cellen in CSV

- Snel verlies tijdens 1ste 60 min
- Dux *et al.*
Na 90 min:
 - reductie van lymfocyten tot 65% in CSV
 - reductie monocyten, neutrofielen tot 10%
- De Graaf *et al.*:
56% lymfocyt survival na 5u

Dux *et al.* J Neurol Sci 1994;121:74-8.

De Graaf *et al.* J Neurol 2011;258:1507-12.

Flowcytometrie op
cerebrospinaal vocht: is er
nood aan (pre-) analytische
verbetering?

Perifeer bloed contaminatie

- Oorzaken:
 - Traumatische punctie
 - Bloeding centraal zenuwstelsel
- Contaminatie?
 - Berekenen toegevoegde WBC:
 - $WBC\ added = \frac{WBC\ blood}{RBC\ blood} \times RBC\ csf$
 - Berekenen van aantal RBC/WBC
 - >1000 RBC/WBC = contaminatie

Perifeer bloed contaminatie

- WBC differentiatie

Subset	Absolute number of cells CSF ^{14,a}	Absolute number of lymphocyte subsets CSF ^{35,a}	Percentage cells/all WBC CSF ¹⁴	Percentage cells/lymphocytes CSF ³⁴	Percentage cells/lymphocytes PB ³⁴
Leukocytes	1.12 (0.40-3.17)		100%		
Granulocytes	0.08 (0.02-0.43)		7%		
Monocytes	0.23 (0.08-1.11)		21%		
Lymphocytes	0.66 (0.16-1.88)		59%	100%	100%
T cells	0.62 (0.15-1.83)	0.46 (0.2-2.02)	55%	97%	74%
CD4+ T cells	0.44 (0.08-1.43)	0.34 (0.12-1.36)	55%	76%	63%
CD8+ T cells	0.13 (0.04-0.40)	0.13 (0.06-1)	39%	24%	37%
NKT cells	0.01 (0.00-0.06)	0.005 (0-0.037)	<1%	3.5%	6.7%
B cells	0.00 (0.00-0.06)	0.005 (0-0.034)	<1%	0.8%	14%
NK cells	0.01 (0.00-0.05)	0.011 (0.002-0.058)	<1%	2.2%	12%
Dendritic cells	0.04 (0.01-0.18)		4%		
Myeloid	0.02 (0.00-0.13)		2%		
Plasmacytoid	0.01 (0.00-0.03)		<1%		

Flowcytometrie op cerebrospinaal vocht: is er nood aan (pre-) analytische verbetering?

Flowcytometrie op
cerebrospinaal vocht: is er
nood aan (pre-) analytische
verbetering?

Monoclonale B-cel populatie

- Monoclonale B-cel populatie in CSV
- Kappa/Lambda ratio bij CD19+ B-lymfocyten
- Cave:
 - Carry-over \leftrightarrow wassen
 - Vrije immuunglobulines \leftrightarrow dilutie met wasbuffer
 - Variatie in cut-off kappa/lambda ratio
 - Bv. Kappa/lambda ratio $\geq 2 \rightarrow$ Sp 92,3%, Se 73,1%
- Toegenomen kappa/lambda ratio \rightarrow suggestief voor monoclonale B-cel populatie
- Diagnose B-NHL in CSV:
monoclonale B-cel populatie + expressie van additionele merkers

Flowcytometrie op
cerebrospinaal vocht: is er
nood aan (pre-) analytische
verbetering?

Kwaliteitsverbetering

- Pre-analyse
 - Celverlies verhinderen
 - Transport
 - Centrifugatie
 - Stabiliserende media
 - Protocol voor staalcollectie
- Analyse
 - Twee stappen protocol
 - Keuze antistoffenpanel
 - sCD19

Flowcytometrie op
cerebrospinaal vocht: is er
nood aan (pre-) analytische
verbetering?

Pre-analyse

- Challenge = significant verlies 1ste 30 min-60 min
- Transport KT naar labo + analyse binnen 1u
- Stabilisatie van vocht
- Centrifugatie 15min x 200g, 4°C

Flowcytometrie op
cerebrospinaal vocht: is er
nood aan (pre-) analytische
verbetering?

Pre-analyse

- Stabilisatiemedia:
 - FCM buffer (o.a. PBS, BSA):
 - Na 90 min: overleving 90% (lymfocyten)
 - Earle's balanced salt solution + serum albumine:
 - Preventie celverlies gedurende 24u
 - RPMI 1640:
 - Preservatie tenminste 5u na afname, tot 18u
 - Voldoende cellen:
30% stalen (niet-gestabiliseerd) <-> 94% stalen (gestabiliseerd)
 - Transfix:
 - Stabilisatie WBC en antigenen

Flowcytometrie op
cerebrospinaal vocht: is er
nood aan (pre-) analytische
verbetering?

Pre-analyse

- Transfix:
 - Prospectief, n=99
 - Geen stabilisatie <-> serum-bevattend medium <-> Transfix
 - Flow cytometrie

<i>t</i> = 30 minutes	Native			Total
	Positive	Suspicious	Negative	
TransFix™				
Positive	21	3	4	28
Suspicious	2	0	4	6
Negative	0	3	62	65
Total	23	6	70	99

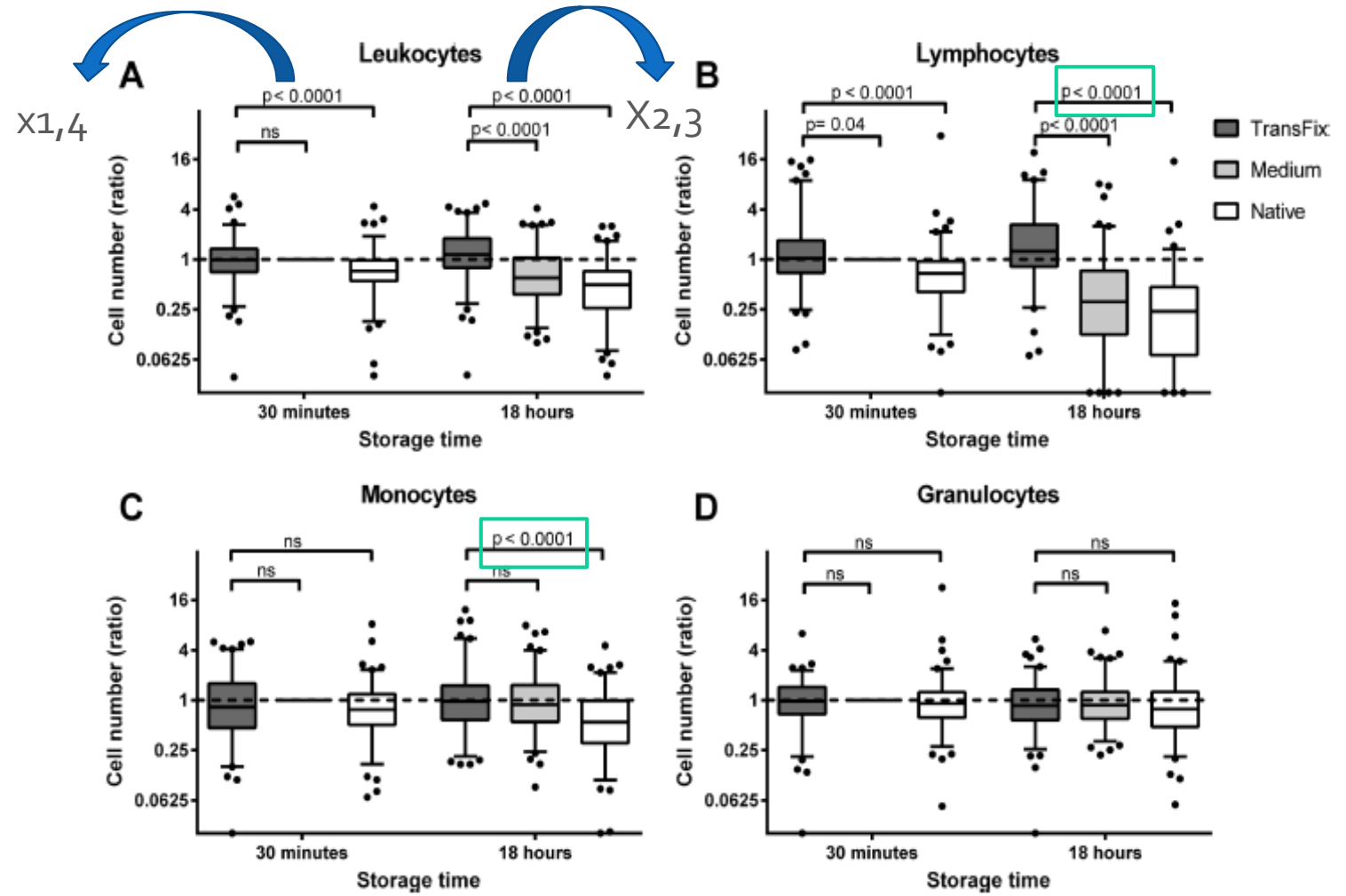
P = 0.23 (McNemar test).

<i>t</i> = 18 hours	Native			Total
	Positive	Suspicious	Negative	
TransFix™				
Positive	23	6	5	34
Suspicious	0	0	2	2
Negative	0	0	63	63
Total	23	6	70	99

P = 0.005 (McNemar test).

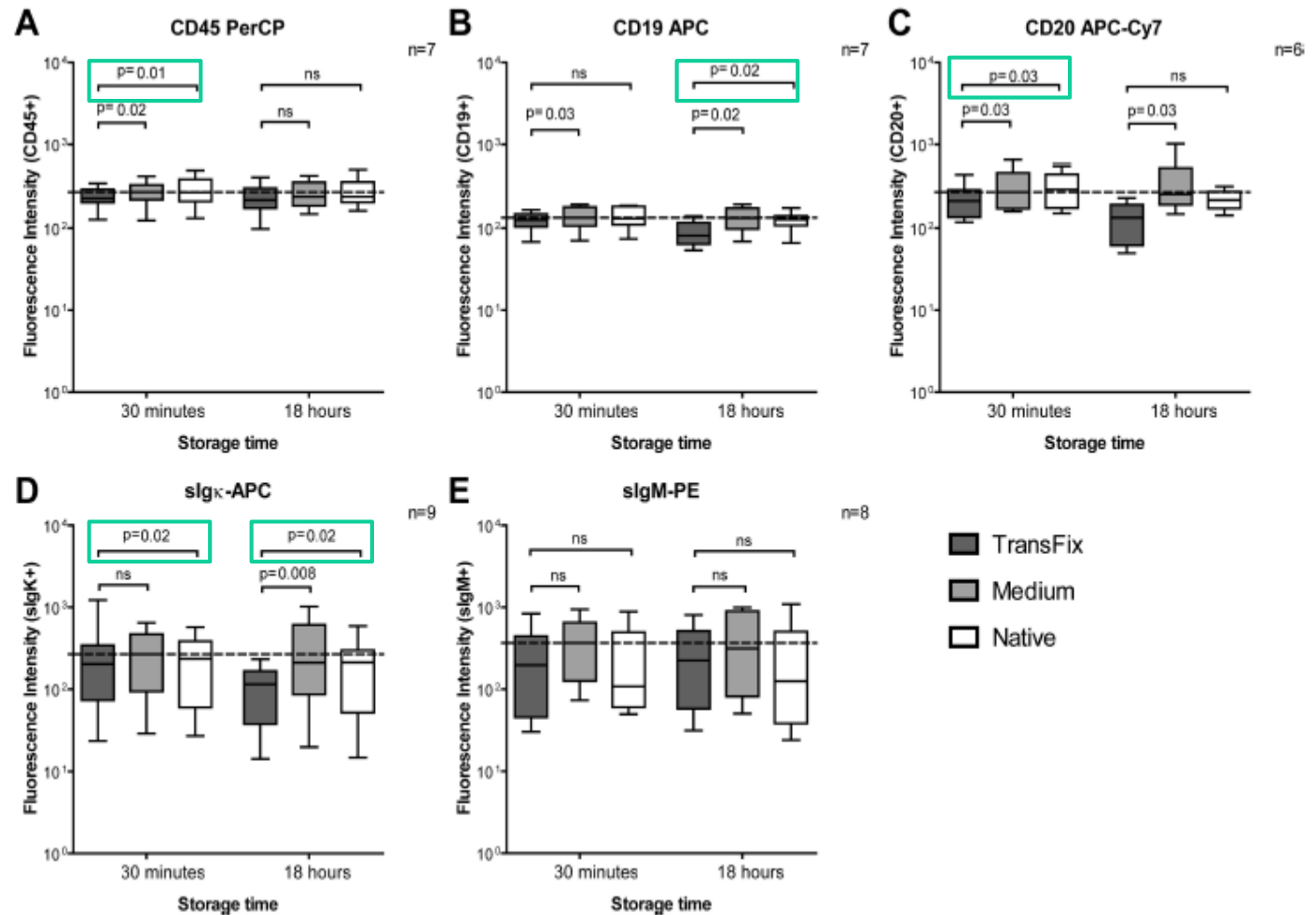
Flowcytometrie op cerebrospinaal vocht: is er nood aan (pre-) analytische verbetering?

- Aantal cellen na 30 min vs 18 u

Flowcytometrie op cerebrospinaal vocht: is er nood aan (pre-) analytische verbetering?

- Verschil in fluorescentie-intensiteit

Flowcytometrie op
cerebrospinaal vocht: is er
nood aan (pre-) analytische
verbetering?

Pre-analyse

Analyse binnen 1u of stabilisatie in RPMI of TransFix:

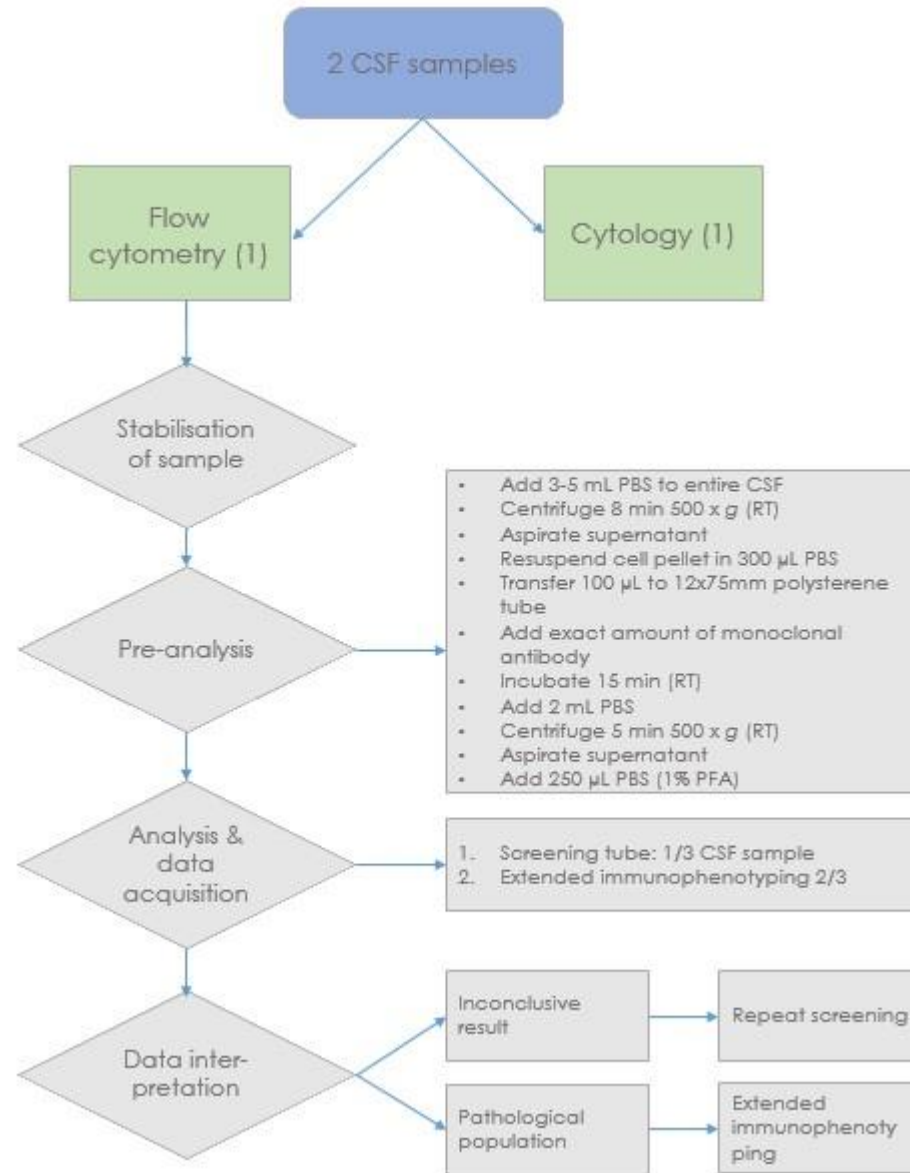
- 1) Collecteer ≥ 2 mL CSV dmv lumbaal punctie en plaats op 4°C
- 2) RPMI: Collecteer CSV in een steriele 15 mL tube met 2 mL RPMI + 5% FBS stabilisatiemedium en bewaar tot 18u op 4°C .
- 3) TransFix: Collecteer CSV in een tube met 0.4 mL TransFix stabilisatiemedium (ratio 1/5) en bewaar 48-72u op 4°C .

Flowcytometrie op
cerebrospinaal vocht: is er
nood aan (pre-) analytische
verbetering?

Analyse

- Twee-stappen:
 - 1/3 van het staal voor screening
 - 2/3 voor uitgebreide immuunfenotypering indien nodig
- Keuze panel voor immuunfenotypering

Flowcytometrie op
cerebrospinaal vocht: is er
nood aan (pre-) analytische
verbetering?

Flowcytometrie op
cerebrospinaal vocht: is er
nood aan (pre-) analytische
verbetering?

Screening 6 kleuren

Colour	FITC	PE	PerCP Cy5.5	PE Cy7	APC	APC Cy7
MoAb	CD8-Smlg lambda	CD56-Smlg kappa	CD4-CD19	CD3	CD20	CD45

Quijano *et al.* J clin oncol 2009;27:1462-9.

Colour	FITC	PE	PCX	PE Cy7	APC	APC Cy7
Unknown	CD8-Smlg lambda	CD56-Smlg kappa	CD4-CD19	CD3	CD20	CD45
B	Smlg lambda	CDX/IgX	CD19	CD10	Smlg kappa	CD45
T	CD5	CD7	CD45	CD4	CD8	CD3
AL	CD34	CD7	CD45	CD33	CD10	CD19
ALL	CD5	CD7	CD45	CD10	CD34	CD19

Kraan *et al.* Curr Protoc Cytom 2008;Chapter6:Unit6.25.

Flowcytometrie op
cerebrospinaal vocht: is er
nood aan (pre-) analytische
verbetering?

Screening 8 kleuren

- Small sample tube (SST) Euroflow:
 - Single 8-colour/11 antibody tube
 - 13 parameters (11 Ab + FSC,SSC)

Colour	PacB	PacO	FITC	PE	PerCP Cy5.5	PE Cy7	APC	APC H7
MoAb	CD20	CD45	CD8- Smlg lambda	CD56- Smlg kappa	CD4	CD19	SmCD3 and CD14	CD38

Flowcytometrie op
cerebrospinaal vocht: is er
nood aan (pre-) analytische
verbetering?

Soluble CD19

- DLBCL (n=91) en Burkitt lymfoom (n=22)
- Flowcytometrie sCD19
- sCD19 (CSV)
 - ~ neurologische symptomen in DLBCL en BL
 - ~ parenchymaal CNS lymfoom in DLBCL
- sCD19 (CSV) + FCM
 - Predictor van event-free survival en overall survival in DLBCL en BL

CAT
Laboratoriumdiagnostiek
van leptomeningeale
invasie door
lymfoproliferatief proces

4. Conclusie

- Gouden standaard = conventionele cytologie
- Combinatie met FCM of andere ~ verbeteren van Se
- Nood aan pre-analytische en analytische verbetering:
 - snelle analyse of stabilisatie
 - Keuze juiste immuunfenotyperingspanel

CAT
Laboratoriumdiagnostiek
van leptomeningeale
invasie door
lymfoproliferatief proces

To do/actieplan

- Overleg met clinici (hematologie/neurologie) voor uittesten van stabilisatiemedia bv. Transfix, RPMI
- Aanpassen van interne protocollen voor staalcollectie en bewaring

CAT
Laboratoriumdiagnostiek
van leptomeningeale
invasie door
lymfoproliferatief proces

